

Klub Przyrodników

Owczary 17, 69-113 Górzycy

e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com; [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Konto: Santander nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645; NIP: PL 927-15-06-791

Owczary, 31 stycznia 2025 r.

L. dz. 32/2025

**Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
Warszawa**

W związku z konsultacjami społecznymi 11 projektów planów utrzymania wód, przedkładam następujące uwagi i wnioski – dotyczące wszystkich 11 planów.

1. Plany utrzymania wód mają być ustanowione jako akty prawa miejscowego. Muszą więc odpowiadać wymogom legislacji. W szczególności, treści planów odnoszące się do określonych lokalizacji geograficznych muszą być opisane tak, aby każdy mógł te lokalizacje zidentyfikować jednoznacznie i dokładnie. Wnoszę o wyraźne i jednoznaczne wskazanie w planach lokalizacji identyfikowanych zagrożeń, urządzeń wodnych oraz planowanych prac utrzymaniowych, na przykład przez:
  - a) sporządzenie i opublikowanie referencyjnego wzorca nazw rzek i kilometrażu użytego w planach, lub
  - b) podanie w planach lokalizacji za pomocą współrzędnych w państwowym układzie odniesienia, lub
  - c) sporządzenie i upublicznienie geobazy / warstwy shp odcinków rzek, do których odnosi się treść planów.
2. Wnoszę o uzupełnienie identyfikacji wszystkich zidentyfikowanych w p.u.w. zagrożeń dla swobodnego przepływu wód oraz spływu lodów. „Identyfikacja zagrożenia” oznacza, że należy rzetelnie określić, na czym zagrożenie polega, tj. jaka istotna wartość jest zagrożona, przez jaki czynnik, oraz w jakim stopniu.

Zwracam tu uwagę, że naturalne procesy fluwialne i biologiczne, takie jak erozja denną i brzegową, akumulacja materiału wlezonego, rozwój roślinności w korycie, zarastanie brzegów drzewami i krzewami (w tym powalanie się martwych drzew do koryta), działalność bobrów, mogą być uznawane za zagrożenia tylko wówczas, gdy wskaże się konkretną, zagrożoną przez te procesy wartość, np. zagrożoną infrastrukturę. Bez wskazania takiego recipienta zagrożenia, nie można uznać, że dokonano „identyfikacji zagrożenia”, której wymaga art. 327 ust. 1 pkt. 1 ustawy Prawo wodne.
3. Wnoszę o ponowne zweryfikowanie zasadności wszystkich ujętych w p.u.w. prac utrzymaniowych, w tym:

- a) uzasadnienie każdej planowanej pozycji działań, w szczególności z uwzględnieniem celów utrzymywania wód określonych w art. 227 ust. 2 ustawy Prawo wodne (tj. należy wskazać, które cele utrzymywania wód realizuje każda z pozycji);
  - b) wykonanie i przedstawienie, dla każdej z pozycji, przynajmniej uproszczonej analizy kosztów i korzyści, tak jak opisano w opracowaniu „Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych” (2018 r.);
  - c) wskazanie, w uzasadnieniach poszczególnych pozycji, czy dana pozycja jest elementem specyficznych potrzeb zarządzania takim ciekim, w szczególności: potrzeby renaturyzacji wód przez odpowiednią modyfikację prac utrzymaniowych, potrzeby ograniczania skutków suszy, potrzeby ochrony złóż torfu, potrzeby ochrony czystości wody i ograniczania eutrofizacji;
  - d) wskazanie środków minimalizujących zawsze jako obowiązkowego sposobu prowadzenia prac (a nie tylko jako rekomendacji).
4. Zgodnie z zaleceniami opracowania „Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych” (2018 r.), wnoszę o:
- a) rozważenie, dla każdej pozycji planu, możliwości trwałego rozwiązania problemu będącego przyczyną potrzeby wykonywania prac utrzymaniowych, np. jeżeli problemem jest zarastanie brzegów lub cieków – nasadzenie drzew zacieńających; jeżeli problemem jest zmulenie – utworzenie w wyższym brzegu cieków stref buforowych ograniczających spływ osadów z terenów rolniczych; itp.
  - b) usunięcie z projektów p.u.w. wszystkich pozycji, dla których nie zostanie przedstawione indywidualne, spójne, przekonujące i konkretne uzasadnienie potrzeby wykonania prac, przekonujące, że prace utrzymaniowe są rozwiązaniem konkretnego problemu zarządzania ciekim, który nie może być rozwiązany w trwały sposób.
5. W prognozie oddziaływania na środowisko każdego z p.u.w., w części poświęconej analizie oddziaływania na cele środowiskowe, o których mowa w art. 56 i 57 ustawy Prawo wodne:
- a) proszę ocenić, jaka część łącznej długości cieków każdej j.c.w.p. miałyby być objęta pracami utrzymaniowymi;
  - b) proszę pamiętać, że celem środowiskowym jest także uniknięcie pogorszenia stanu wód, czyli pogorszenia któregośkolwiek elementu jakości – oddziaływanie na element będący obecnie w stanie dobrym nie może być traktowane mniej poważnie, niż oddziaływanie na element będący aktualnie w stanie złym, zaś w przypadku braku informacji o stanie danego elementu należy przyjąć zasadę ostrożności i założyć oddziaływanie najbardziej poważne;
  - c) środki minimalizujące należy przypisać jako obowiązkowe (a nie tylko je zalecać) w każdej sytuacji identyfikacji ryzyka oddziaływania na stan wód;
  - d) nawet przy zastosowaniu środków minimalizujących, negatywnego oddziaływania na stan wód nie da się uniknąć, gdy pracom utrzymaniowym będzie poddana znaczna część długości cieków w danej j.c.w.p. – orientacyjnie proponujemy, by przyjąć, że mimo środków minimalizujących oddziaływanie będzie znaczące, gdy dotyka więcej niż 30% długości cieków głównego lub więcej niż 30% długości wszystkich cieków w j.c.w.p.; wówczas należy odpowiednio zredukować zakres prac utrzymaniowych.
6. W prognozie oddziaływania na środowisko każdego z p.u.w., w części poświęconej analizie oddziaływania na cele środowiskowe, o których mowa w art. 61 ustawy Prawo wodne oraz oddziaływania na obszary chronione, w tym Natura 2000:
- a) proszę ocenić, jaka część łącznej długości cieków w każdym obszarze chronionym miałyby być objęta pracami utrzymaniowymi;

- b) proszę zbadać nakładanie się planowanych prac utrzymaniowych przynajmniej na znane stanowiska gatunków i siedlisk przyrodniczych, potencjalnie narażonych na te prace;
  - c) środki minimalizujące należy przypisać jako obligatoryjne (a nie tylko je zalecać) w każdej sytuacji identyfikacji ryzyka oddziaływania na obszar chroniony;
  - d) nawet przy zastosowaniu środków minimalizujących, negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie da się uniknąć, gdy pracom utrzymaniowym będzie poddana znaczna część długości cieków w danym obszarze – orientacyjnie proponujemy, by przyjąć, że mimo środków minimalizujących oddziaływanie będzie znaczące, gdy dotyka więcej niż 10% długości cieków w obszarze; wówczas należy odpowiednio zredukować zakres prac utrzymaniowych;
  - e) usunięcie prac utrzymaniowych bezpośrednio i krytycznie zagrażających najbardziej wrażliwym przedmiotom ochrony obszarów chronionych:
    - pkt 2, 3, 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych), 5, 6 w obszarach chroniących siedlisko przyrodnicze 3260;
    - pkt 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych), 5, 6 w obszarach chroniących siedliska przyrodnicze 3220, 3230, 3240;
    - pkt 3, 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych) w obszarach chroniących zimorodka;
    - pkt 2, 3, 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych), 5, 6 w obszarach chroniących ryby lub minogi lub skójkę gruboskorupową.
7. Dla obszarów Natura 2000 proszę w prognozie oddziaływania na środowisko każdego z p.u.w. przedstawić dowód, nie pozostawiający żadnych racjonalnych wątpliwości, że zaplanowane prace nie będą znacząco oddziaływać na te obszary. Brak takiego dowodu będzie przesłanką uniemożliwiającą przyjęcie p.u.w., w związku z art. 55 ust. 2 ustawy o ocenach na środowisko i orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE.
8. W prognozie oddziaływania na środowisko każdego z p.u.w. proszę przeanalizować oddziaływanie na rośliny, grzyby i zwierzęta chronione poza obszarami chronionymi.
9. W prognozie oddziaływania na środowisko każdego z p.u.w. proszę przeanalizować oddziaływanie na cele wynikające z obowiązującego Rozporządzenia UE 2024/1991 o odbudowie zasobów przyrodniczych, W szczególności proszę uwzględnić, zbadać ilościowo i ocenić następujące aspekty:
- a) zamiast przyczyniać się do odtwarzania zdegradowanych ekosystemów podmokłych, proponowane prace utrzymaniowe mogą jeszcze bardziej pogłębiać odwodnienie mokradel i nasilać ich degradację – zarówno na terenach użytkowanych rolniczo, jak i na obszarach chronionych;
  - b) rozporządzenie NRL wymaga odtworzenia dobrego stanu siedlisk przyrodniczych (tak w obszarach chronionych, jak i poza nimi), a proponowane prace utrzymaniowe będą bezpośrednio i na dużą skalę pogarszać stan i warunki funkcjonowania siedlisk związanych z rzekami – szczególnie kamieńców (3120, 3230, 3140), rzek włosienicznikowych (3260), rzek z mulistymi brzegami (3270), łęgów (91E0, 91F0), a także siedlisk ryb, małży rzecznych, zimorodka i in.;
  - c) rozporządzenie NRL zabrania pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków będących w dobrym stanie, a proponowane prace utrzymaniowe będą pogarszać stan takich płatów siedlisk – nie zapobiegnie temu niezobowiązujące zalecenie stosowania środków minimalizujących, które p.u.w. proponują w takich przypadkach;

- d) projektowane p.u.w. planują remonty urządzeń wodnych stanowiących bariery w podłużnej i poprzecznej ciągłości cieków, co może być w konflikcie z potrzebami usunięcia przynajmniej niektórych barier, wymaganego przez NRL;
  - e) prace zaplanowane w p.u.w. będą osłabiać łączność rzek z doliną zalewową, uniemożliwiając przywrócenie niektórych odcinków rzek do stanu „free-flowing”;
  - f) rozporządzenie NRL wymaga wprowadzania *środków niezbędnych do poprawy naturalnych funkcji powiązanych równin zalewowych*, a proponowane prace utrzymaniowe pogłębią zerwanie łączności rzek i równin zalewowych – przyspieszając spływ wód i zapobiegając ich wylewom, a także pogłębiając wcięcie rzek;
  - g) rozporządzenie NRL wymaga odwrócenia spadkowego trendu indeksu ptaków krajobrazu rolniczego, a działania ujęte w p.u.w., poprzez zmniejszenie uwilgotnienia łąk i likwidację wiosennych zastoisk wody na gruntach rolnych – istotnych biotopów ptaków – będą pogłębiać negatywny trend tego wskaźnika.
10. W prognozie oddziaływania na środowisko każdego z p.u.w. proszę oszacować wpływ na klimat, w związku z przyczynianiem się prac utrzymaniowych do odwodnienia gleb torfowych i tym samym do utrzymywania i zwiększania emisji gazów cieplarnianych z przesuszonych torfów. Proszę określić, jaki areal gleb torfowych znajduje się w zasięgu prac utrzymaniowych mogących przyspieszać spływ wód (tj. znajduje się w sąsiedztwie cieków objętych takimi pracami lub jest pokrytych systemami melioracyjnymi odprowadzającymi wodę do takich cieków).
11. Proszę ująć w prognozach oddziaływania na środowisko wszystkie elementy wskazane w uzgodnieniu GDOŚ – w naszej ocenie zasadne i niezbędne. Proszę nie tłumaczyć braku odpowiednich analiz przyczynami, za które odpowiedzialność ponosi PGW Wody Polskie – w szczególności brakiem precyzyjnych danych o lokalizacji planowanych prac utrzymaniowych.

*Z upoważnienia
Prezesa Klubu Przyrodników
Dorota Horabik
/podpisano elektronicznie/*

Do wiadomości:

- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Biuro Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397